

Daniel Henych

Vánoce s předstihem

Hra pro děti

2017

Osoby

Otec
Matka
Pepík
Honza, Pepíkův bratr
Babička
Dědeček
Pan řidičí
Pan Vodička
Paní Vodičková
Farář
Kytarista (nebo klavírista)
Adélka
Vašík
Libuška a Liduška
Další děti (zpěváčci i statisti)

1. dějství

běžný obývací pokoj, u stolu rodiče s dvěma chlapci, jeden z nich má nohu v sádře či ortéze

- Otec: Tak to se nám to pěkně zkomplikovalo s tou tvou zlomenou nohou, Pepíku! Jak se ti to vlastně stalo?
- Pepík: *(s nohou v sádře)* No, když jsme po poslední hodině scházeli dolů k šatnám, někdo mě na schodech zezadu strčil a já jsem sletěl. Ale já za to opravdu nemůžu!
- Matka: No, nakonec je to jedno, jestli za to někdo může nebo nemůže. Teď ale jde o to, co si s tebou počneme. Pokoj na Šumavě máme zaplacený na celý týden a docela jsme se těšili, jak si to tam užijeme. Vždyť jsme tam ještě nikdy nebyli.
- Otec: Vodičkovi říkali, že prý to tam chatař vede moc pěkně. Zve všelijaké hudební bandy a každý večer pořádá nějakou zábavu – třebaš tombolu nebo nějakou týmovou soutěž. Ale co teď s tebou, Pepíku? Ty nové lyžáky můžeš klidně nechat v krabici a lyžařský výcvik můžeš pustit z hlavy!
- Honza: Máš prostě smůlu, brácho! Budeš se tam muset na nás dívat z okna nebo z lavičky před chatou. Ale mohl by sis s sebou vzít notebook a hrát ty nové hry, co jsi dostal k narozkám! A já si tam možná někdy zahraju s tebou dámu nebo „Člověče, nezlob se“. Na to přece nohu nepotřebuješ!
- Pepík: *(otráveně)* Ale já nemám chuť koukat se oknem, jak ostatní jezdí po svahu nebo na vleku. A hrát si celý den pitomé hry to by mě teprv nebavilo! Nechci jen tak ubíjet čas!
- Matka: A co kdybych zůstala s Pepíkem doma? Takhle těsně před Vánocemi se mi stejně moc nehodí jet se rekreovat. Neměli jsme se dát přemluvit Vodičkovými, abychom s nimi vyrazili v tuhle dobu. A není vůbec jisté, že tenhle předvánoční sníh a mrazy vydrží! Jed'te beze mě! Jídlo tam máte zaplacené a i jinak se určitě dovedete o sebe postarat!
- Otec: O tom, Jaruško, nemůže být ani řeči! Celé měsíce dřepíš v kanceláři a potřebuješ se dostat z města ven. Třebaš najdeme jiné řešení!

- Matka: A jaké, prosím tě? Leda že bychom cestou zavezli Pepíka k našim! Když mají u sebe v létě kluky půlku prázdnin, určitě by to teď týden s Pepíkem také vydrželi! Hned jim napíšu! A tobě bychom, Pepíku, u babičky a u dědečka nechali mobil, abys byl s námi kdykoli ve spojení! S tím by ses smířil?
- Pepík: No, co se dá dělat! U babičky to bylo v létě docela super!
- Otec: A jestli bude sníh v lednu a únoru a budeš mít, Pepíku, nohu v pořádku, o pololetkách nebo o jarních prázdninách si to ještě vynahradíš a ty nové lyžáky si vyzkoušíš!

2. dějství

venkovská kuchyň, u stolu sedí babička, v koutě odpočívá v koši pes

Ozve se zaklepání a vcházejí otec a matka s Pepíkem a Honzou.

- Matka: Dobré odpoledne! Tak tady vám vedeme toho maroda! Už cestou jsem mu líčila, jak to tady bývalo v adventu a o Vánocích krásné. Nebude vám ale ten náš invalida překážet?
- Babička: Ale kdepak! Ukaž, chlapče, tu nohu! No to ses pěkně vymódil!
- Matka: Ale opravdu si nebudete o nás myslet, že jsme pěkní sobci, když vám ho tady necháme?
- Babička: Žádné strachy, Jaruško! Však my to tady společně už nějak zvládneme, vid', Pepíku! ... Ale kde se zdržel tak dlouho děda?

Za dveřmi se ozve podupování a šoupaní bot a vstoupí dědeček.

- Dědeček: Konečně jsem tady! Tak vítejte u nás! Podívejte se na ten stromek, co jsem koupil! Představte si, že dnes už začali před obchodem na návsi prodávat stromky jako ve městě. Dříve jsem chodíval pro stromeček přímo do lesa, ale teď to je přísně hlídáné. Že jsem ale vybral opravdu pěkný! Není to sice žádný obr do stropu, ale až ho zasadíme do podstavce a postavíme na stoličku a vystracháme na něj v komoře svíčky a prskavky, bude z něho krasavec jedna radost ... Nezdržíte se chvíli?
- Otec: Nehněvejte se, ale za hodinu se začne smrákat a kromě toho kdoví, v jakém stavu budou na Šumavě cesty. Ale až se budeme ze Šumavy vracet a budeme se tedy stavovat pro Pepíka, rádi se zdržíme na kus řeči.

Z kouta se ozve psí kňourání, nikoli štěkot.

- Honza: *(udiveně se rozhlíží)* Moment! Neslyšíte ty kvílivé zvuky? Jako by naříkalo mimino!
- Babička: To je jen naše Bibinka!
- Matka: Bibinka? Nikdy jsem o žádné Bibince neslyšela! Co je to zač?
- Dědeček: No, nějaký necita nám tu nechal na podzim štěně. Strčil ho do prázdné králíkárně a ujel. Kdybychom neuslyšeli Bibinku včas kvílet, kdoví jestli by nezašla zimou a hladem. Z počátku jsme jí dávali pít z kojenecké lahve, ale teď už většinou pije z misky jako slušně vychovaný pes. Právě vyspává, ale já ji sem přenesu i s košem. *(Odejde a přinese koš.)*
- Honza: Jé, ukaž mi prosím tě Bibinku! *(Hladí psíka.)* Ty se ale, Pepíku, budeš mít! Já teď budu na těch hloupých horách a ty tady budeš mít babičku, dědu a ještě k tomu tohle štěně!

Otec: Ale teď už je opravdu nejvyšší čas! Tak na shledanou!
Honza: Ahoj, brácho, budu na tebe vzpomínat každý den. Slibuju!
Pepík: A ty si dej pozor, ať si nepolámeš žebra! Stačí, když marodím já. Ale teď už jděte, aby mi to nezačalo být moc líto!

3. dějství

tatáž místnost jako v 2. dějství, u stolu snídá dědeček, vedle něho na židli sedí pes, babička bere z plotny kastrolek a nalévá mléko do misky na zemi

Babička Tak, holka, tady máš jídlo! Ještě ti nadrobím do mléka pár piškotů. Ale dlouho ti už takhle podstrojovat nebudu, abys nebyla vybíravá. *(Pak zavolá:)* Pepíku! Snídaně!

Pepík *(přichází se sádrou či ortézou na noze, opatrně si sedá a zdraví)* Ahoj, babi! Ahoj, dědo! *(Natahuje ruku po chlebu.)*

Dědeček Počkej, hochu! My jsme zvyklí před jídlem se pomodlit! Nezapomněl jsi tu veršovanou modlitbu, co jsme se v létě s vámi modlili?

Pepík Jo, vzpomínám si.

Babička přisedne a společně odříkávají nebo zpívají:

Všichni tři Pane Bože, nestrádáme,
chleba máme vždycky dost.
Odpusť nám, když naše srdce
zapomíná na vděčnost. Amen

Dědeček A já ti, Pepíku, než se najíš, povím, co jsem naplánoval pro nás na dnešek. Nemysli si, že jsme tady na vesnici nějakí zaostalí lidi! Vzpomínáš si ještě na našeho pana řídícího?

Pepík Jo, to je ten shrbený děda, co jsme od něho v létě dostávali ty dobré hrušky a co prý k němu chodila do školy ještě máma.

Dědeček To jsem rád, že sis vzpomněl. Ale co asi nevíš, je, že děd pana řídícího vyrobil ze dřeva, papíru, hadříků a drátů krásný Betlém. Trvalo mu to několik roků, než ho dokončil. Figurky na tom Betlému se sice nehýbají jako třeba na trebechovickém nebo jilemnickém Betlému, ale jsou moc pěkné. A pan řídící, když zrovna nepracuje na zahrádce, stále ještě dodělává ke Betlému nové postavičky. Však mu ta stavba zabírá celou zadní komůrku.

Pepík Tak to by mohl na tom Betlému pěkně vydělávat, kdyby ho ukazoval lidem a vybíral vstupné, že jo?

Dědeček Ale to on právě nechce. Na všem přece nemusí člověk vydělávat. Jednou prý odkáže Betlém okresnímu muzeu, ale zatím ho ukazuje jen tady lidem z místa a okolí. A my se půjdeme k paní řídícímu podívat. Těch pár kroků zvládneš, Pepíku, jistě i s holí. Kdyby byl i tady u nás už sníh, snesl bych z půdy staré sánky a zavezl bych tě tam.

Babička Jestlipak, Pepíku, víš, že vaši mámu tahal na sánkách náš Brok? Jenže to byl takový psí silák a byl zvyklý na popruhy. Bibinka by to rozhodně nesvedla, ta by se prozatím spíše sama vozila.

Pepík Ty s námi, babi, nepůjdeš?

Babička Jen jděte sami! Já jsem Betlém pana řídícího viděla už mockrát. Hlavně ale, abyste se vrátili včas k obědu! Budeme mít kyselo a pravou cmundu. To doma určitě nevaříte!

Pepík Super! To mi ty nucené prázdniny skvěle začínají!

4. dějství

kutilská dílna, na stěně visí pilka a jiné nářadí, v pozadí deska s Betlémem, u ponku sedí pan řídící s brýlemi na čele a brouká si písničku – buď celou, nebo alespoň její část

Dávno předtím

adventní

1. Dávno předtím, než-li přišel na naši zem Boží syn, slíbil Bůh, že
2. Jenom Boží smilováním mohlo lidem zachránit. Pouta, jimž
3. Oslavujte Boží lásku, když nastaly Vánoce. Nejen ale
6 vy - svo - bo - dí hříšné lidi z jejich vin. Refrén: Boží sliby splnily se,
hřích nás svázal, přetrhla se jako nit.
o Vánocích, každý den rok po roce.
11 na - ro - dil se Me - si - áš. Bůh vždy stojí za svým slovem, je - ho věrnou lásku znáš.

Ozve se zaklínání zvonku.

Pan řídící: Dále! Už na vás čekám!

Vstoupí dědeček s Pepíkem

Dědeček Dobrý den, pane řídící, tak jsem přivedl našeho maroda, aby viděl tohle vaše království – a hlavně váš pověstný Betlém!

Řídící Ale ten Betlém jsem přece nevyrobil já! Já ho jenom opatruju a tu a tam ho trošičku opravím. Ale moc mě těší, když se lidé přijdou podívat na tuhle naši rodinnou pamětihodnost. Letos jste vůbec první. Když se dívám na všelijaké televizní soutěže, zdá se mi, že z těch mladých už skoro nikdo neví, kdy a kde přišel Ježíš na svět. Děti znají jen ježíška, co putuje kdovíodkud a nosí dárky z hračkářství. A tak mi připadá užitečné lidem připomínat, jak to tenkrát doopravdy bylo.

Dědeček To máte rozhodně pravdu! Vždyť Ježíšovo narození je důležité pro celé lidstvo. Čím víc se o něm dozvíme a čím víc se od něho naučíme, tím líp. Ale mohl byste, pane řídící, povědět tady Pepíkovi něco bližšího o tomhle zdejším Betlému? Prý se liší něčím důležitým od všech ostatních.

Řídící No to bych řekl! Když se díváte třeba na Český Betlém Josefa Lady, vidíte tam spoustu postavíček. Jsou tam sedláci a selky, hudebníci, řemeslníci a mnoho jiných lidiček. Ale o těch se přece v Bibli nemluví! A můj dědeček se rozhodl, že vyrobí Betlém, kde bude všechno pokud možno jen podle Písma svatého. A to je právě na tomhle Betléme zvláštní.

Pepík Tak tedy, pane řídící, jsou ty ostatní Betlémy podle vás špatné?

Pan řídící Jsem rád, Pepíku, že o tom uvažuješ. Já nechci tvrdit, že Betlémy od různých malířů jsou špatné. Dokonce nám naznačují jednu krásnou myšlenku: lidé se snaží projevit Ježíškovi lásku a přinést mu něco jako dárek – husu, vánočku, vajíčka, kožíšek. V Bibli ale jediní, kdo přinesli s sebou dary, byli mudrci od východu, co se mu přišli poklonit jako dávno očekávanému Pánu světa a Spasiteli. Jinak to však bylo spíše naopak: sám Ježíš byl Boží dar lidem a my jsme ti obdarovaní.

- Dědeček A na co vlastně, pane řídící, jsou tady pod každou figurkou ty připevněné cedulky?
- Pan řídící Aby se návštěvníci, kteří sem přijdou, věděli, o každé té postavičce něco důležitého dozvěděli. Tak třeba tady je napsáno: *Prorok Izajáš*. A hned je tam připsáno, k čemu vybízel: *Spravte cestu, odklid'te překážky!* Nebo si přečti, Pepíku, co pověděl tento anděl nocujícím pastýřům: *Zvěstuji vám radost velikou, kterýž bude všem lidem. Neboť narodil se vám Spasitel*. Anebo co je napsáno pod dalším andělem, který mluví s Josefem: *Onť zajisté vysvobodí lid můj od hříchů jejich*. A tady pod Janem Křtitelem? Jsou to slova z Janova kázání o Ježíši, až vyroste: *Onť vás křtíti bude Duchem svatým...* Tak vidíš, hochu, jak byl Ježíš vzácný Boží dar lidem. Ale teď si všechno prohlédni a přečti už sám!
- Dědeček To si tedy musíme dobře zapamatovat: Ježíš je největší Boží dar lidem! Moc vám, pane řídící, děkujeme, že jste nám to tak pěkně vysvětlil.
- Pan řídící A mě těší, že Betlém ještě pořád takhle slouží... Doufám, Pepíku, že ke mně v létě zas s Honzíkem přijdete, ale už bez hole!

5. dějství

v horské turistické boudě, na stěně jsou parohy a obraz hor, vpředu sedí u menšího stolu Pepíkův bratr Honza, vzadu u společného stolu jeho rodiče s Vodičkovými

- Pepíkův otec: To by nikdo nevěřil, jak se všechno během dvou dnů zvrtno: místo sněhu špinavá břecha a k tomu ještě ten ledový vítr. Do téhle činy by člověk ani psa nevyhnal.
- Pan Vodička: Tohle jsme ovšem nemohli tušit, když jsme vás zvali, abyste spolu s námi jeli na předvánoční rekreaci. Moc nás mrzí, že všechno vyšlo jinak.
- Otec: Nemusíš se, Oldo, omlouvat. To přece není vaše vina. Vždyť ani odborníci, co dělají dlouhodobé předpovědi počasí, nejsou vždycky schopní spolehlivě říct, jak bude za týden nebo za deset dní. Ale co kdybychom si místo hubování dali partičku šachů. Už jsem je léta nehrál, ale ty jsi přece býval, Oldo, školní přeborník!
- Matka: *(se přehrabává v kabele)* Ještě, že jsem si vzala s sebou pro všechny případy pletení. *(Obrátí se k paní Vodičkové:)* Ráda bych upletla Pepíkovi nový svetr. On teď roste jako z vody. Nevěděla jsem, jestli to do Vánoc vůbec stihnu, a tak se mi tyhle pošmourné dny docela hodí.
- Paní Vodičková: Ukažte! No to je krása! Tyhle hvězdy a sobi! To je podle nějakého časopisu?
- Matka: To střídání je můj nápad, ale norské motivy se užívaly už kdysi. Hlavně aby to Pepík vůbec nosil! Ti mladí mají teď radši kupované věci s nějakým módním vzorem. Lepší ale rozhodně bude, když bude mít soby na svetru, než aby si je dal vytetovat na kůži.
- Ozve se vyzvánění mobilu. Matka jej vyndá z kabely, chvíli poslouchá a pak jej podává Honzovi:*
- Matka: To je pro tebe, Honzíku! Chce s tebou mluvit Pepík.
- Honza: *(převzme mobil a volá)* Ahoj, brácho! *(Pak chvíli poslouchá a říká:)* Že se máš skvěle? Tak to ti závidím. To o sobě nemůžu říct. Tady je děsná nuda! Všade to taje, a když člověk vyleze z boudy, čvachtá mu to pod nohama. Momentálně sedím v klubovně a čtu si. *(Chvíli nemluví, drží si mobil na uchu a pak se ptá:)* Co říkáš? Že učíš Bibinku dávat pac? Tak ji taky nauč aportovat! Je to patrně chytrý pes, ale na výcvik ještě asi moc mladý... Čau! A pozdravuj babičku a dědečka! *(Chvíli ještě poslouchá, potom odloží mobil a obrátí se k dospělým:)* Tak vám mám od Pepíka vyřídit, že se mu daří úplně skvěle. Prý se byl s dědou podívat na nějaký Betlém.

Matka: Tak to byli určitě u pana řídícího! Ten Betlém taky pamatuju. Pod každou figurkou tam je takové krátké povídání a prý to je všechno přesně podle Bible. Dědeček pana řídícího, co Betlém vyrobil, byl prý náramný písmák! Ale ty nejdůležitější postavy tam jsou jako na každém jiném Betlému: Josef a Marie, jesličky s děťátkem, ale bez svatozáře, pastýři a andělé. A my jsme se vždycky hádali, jestli ti nastrojení muži s velbloudy jsou mudrci nebo králové.

Otec: Hlavně, že je Pepík spokojený, takže si nemusíme vyčítat, že jsme ho nevzali sem.

6. dějství

v kostelních lavicích nebo na židlích sedí děti nejružnějšího věku a před nimi přechází sem tam farář

Farář: A ještě si, kluci a děvčata, uvědomte, že Vánoce budou už za pár dní. Musíte se proto všechno pořádně doučit, vždyť na vaše vánoční představení přijde fůra lidí, mezi nimi i vaši rodiče.

Ozve se zat'ukání a dovnitř vejdou Pepík s holí a děda.

Děda: Promiňte, pane faráři, že rušíme, ale od pana řídícího jsme se dozvěděli, že tu máte dneska zkoušku na Vánoce, a my bychom si to rádi poslechli. Tady ten kluk s holí je náš vnuk Pepík. Je u nás na pár dní se zlomenou nohou. Ale už zítra si pro něho přijedou rodiče. Mohli bychom tedy poslouchat, co budou říkat a zpívat tihle vaši svěřenci?

Farář: Samozřejmě! Budete nám alespoň dělat posluchačstvo! Sedněte si třebaš tady a my začneme... My jsme však bohužel začali se zkouškou už před půlhodinou. Ale ještě jednou si zopakujeme s těmi nejmladšími začátek. Ten je vždycky důležitý. Pojď, Adélko, na stupínek a spusť!

Adélka: (předstoupí) *Srdečně vás všechny vítám
v tomhle dnešním shromáždění.*

*To, co s námi zažijete,
bezpochyby běžné není.
Chceme totiž spolu s vámi
oslaviti příchod krále.
Není to však slavný vládce,
ale jenom dítě malé.*

Farář: Výborně, Adélko! A teď ty, Vašíku! Pokračuj!

Vašík: *Nenesou ho na nosítkách,
fanfáry ho nevitají,
špalír lidí nevzdává mu
poctu, jak se sluší králi.
Kdo z vás chtěl děcko vidět,
ať nahlédne do ovčína.
Není tam však nijak vábně,
Je tam šero, puch a špína.
Ano, právě tak se zrodil
ten, kdo přišel lidi spasit,
vyvésti je z beznaděje,
do srdcí jim víru zasít.*

Farář: Dobře, Vašíku! Jen musíš přednášet hodně hlasitě a pomalu! ... Libuško a Liduško, nastupte!

Děvčata se postaví vedle sebe.

Libuška: *Kriste, ty jsi od věčnosti,
zřekl ses však božské slávy.
Právě proto každoročně
tebe celá církev slaví.*

Liduška: *Narodil ses v ovčích jeslích,
místo lůžka trocha slámy.
A to všechno jenom proto,
abys mohl býti s námi.*

Obě: *Věříme, že jsou ti blízcí
všichni, kteří v srdci ctí tě:
muž i žena, chudák, boháč,
učenec i malé dítě.*

Farář *Když to přednesete takhle, tak to bude úplně vynikající... (Obrací se k dědovi a Pepíkovi:.) A my vám teď ještě zazpíváme vánoční píseň. Je dost těžká, ale snad to zvládneme dobře. Lojzíku, udej nám tón, abychom nezpívali moc nahore nebo dole!*

Prosíme, Ježíši

(vánoční)

Daniel Henych st.

Daniel Henych st.

Předehra: (Hm hm)

1. Pro-sím-me,
2. Při-šel jsi
3. Vá-no-ční

10 Je-ží-ši, ať v té-to do-bě u-mí-me po-vzná-šet my-šle-nky k to-bě. Dá-vno už me-zi nás s ra-do-stnou zvě-stí, dej ať se dá-vá-me po-slu-šně vé-sti. Kdo te-be ná-la-da zmi-zí zas br-zy, vy-pr-chá do-je-tí a o-schnou sl-zy. Da-le-ko

18 ne-jsi jen be-zbra-né dí-tě, ti-sí-ce vě-ří-cích po svě-tě ctí tě. od-mí-tá, kru-tě se mý-lí, kdo však jde za te-bou, ten do-jde k cí-li. ho-rší je, když v li-dech zmi-rá po-zvo-lna na-dě-je, lá-ska a ví-ra.

7. dějství

v kuchyni prarodičů, Pepík, Honza s rodiči, babička a dědeček sedí kolem stolu, na kterém jsou hrnečky a bábovka

Babička: Tak jak jste si to užili na těch šumavských kopcích?

Matka: Musím připustit, že já docela ano. Je to přece jen úleva, když nemusím pro všechny chystat snídani a večeři a běhat po nákupech. A po kanceláři se mi ani nezastesklo.

Otec: Tak to jsem opravdu rád, že to, Jaruško, bereš takhle. Už jsem měl výčitky, že jsem vás na tu Šumavu vytáhl. Pořád jsem si říkal: „Chudák Pepík! Chudák Pepík! Vždyť jsme ho tady nechali jako nějaký necitové!“

Dědeček: Co myslíš, Pepíku? Opravdu to tak bylo? Byl jsi jako nějaký ubohý chudák?

Pepík: To víš, dědo, že ne. Vždyť jste se s babičkou pořád kolem mě točili! Jé, Honzo, kdybys viděl, jak se Bibinka občas ještě láduje z lahve!

Babička: Však proto má břicho jako buben.

Honza: No, nakonec se to na těch horách dalo přetrpět, ale tady to bylo určitě lepší. O nic jsi rozhodně, brácho, nepřišel.

Pepík: Však mě ani nenapadlo vám závidět! Konečně jsem se pořádně dozvěděl, jak to bylo podle Bible tenkrát v Betlémě, kdo tam doopravdy byl a kdo ne. Máme vůbec doma Bibli, abych si to mohl pořádně přečíst?

Matka: To víš, že máme. A můžeme si to vánoční evangelium přečíst třeba na Štědrý večer u stromečku. A potom o tom můžeš napsat panu řídícímu. Určitě ho to potěší, že se ti ten jeho biblický Betlém líbil. On je totiž stejně horlivý písmák jako jeho předci a nechce, aby se z Bible dělala pohádková knížka nebo scénář (předloha) pro loutkové divadýlko.

Pepík: Jo, a taky jsme byli s dědou na generálce k dětské vánoční slavnosti! Kluci a holky tam přednášeli všelijaké básničky a cvičili zpěv. Nebyly to ale žádné koledy, ale úplně jiné písničky. A představte si, že farář mě pozval, abych taky zpíval. Moc mně to sice nešlo, ale snad jsem to aspoň těm ostatním nekazil.

Otec: Tak ty jsi, Pepíku, prožil vlastně ještě jedny Vánoce s předstihem, vid'?

Babička: Proč ne? Vždyť to, co se tenkrát odehrálo v Betlémě, je pro nás pořád důležité a měli bychom se k tomu vracet znova a znova, po celý život.

Konec